

Utbildningsutvärdering med extern bedömning
vid Göteborgs universitet

**Bedömarutlåtande för forskarutbildning i Idrottsvetenskap
vid Utbildningsvetenskapliga fakulteten, Göteborgs
universitet**

2023-05-01

Kort bakgrund

Bedömargruppen (se nedan) har haft i uppdrag att utifrån universitetets kriterier för utbildningsutvärdering enligt *Policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling* utvärdera forskarutbildningen i Idrottsvetenskap vid Utbildningsvetenskapliga fakulteten, Göteborgs universitet

Den 25 januari 2023 genomfördes ett digitalt upptaktsmöte mellan bedömargruppen och företrädare för Utbildningsvetenskapliga fakulteten och forskarutbildningen i Idrottsvetenskap. På mötet presenterades GU:s riktlinjer och kriterier för utbildningsutvärderingar samt de dokument som ställts till bedömargruppens förfogande. Upptaktsmötet avslutades med ett enskilt möte för bedömargruppen.

Den 10 januari genomfördes ett digitalt möte med bedömargruppen. På mötet diskuterades de elektroniska dokument och handlingar som bedömargruppen fått ta del av. Vidare planerade bedömargruppen för platsbesökets genomförande.

Platsbesöket genomfördes den 1–2 mars 2023.

Bedömargruppen har med utgångspunkt i underlag och platsbesöksintervjuer via digitalt möte den 25 april gemensamt utarbetat sitt bedömarutlåtande.

Följande personer har ingått i bedömargruppen

Johan R Norberg, Malmö Universitet (ordförande)

Tanya Osborne (studentrepresentant)

Reidar Säfvenbom, Norges Idrottshögskola

Åsa Cider Fysioterapi, Göteborgs universitet

Sofia Nankler Centrum för fysisk aktivitet VG regionen

Utbildningens främsta styrkor och svagheter samt bedömargruppens reflektioner och rekommendationer

Att bedöma kvalitet i en forskarutbildning är en angelägen men svår uppgift. Förutom de rent metodologiska och vetenskapsteoretiska utmaningarna i att avgöra och mäta kvalitet i en verksamhet, tillkommer att forskarutbildningar med nödvändighet är dynamiska till sin karaktär. En doktorands resa från antagning till disputation är lång och krävande. Utvecklingen från student till självständig forskare kan ta många och skilda vägar. En forskarutbildning måste kunna hantera denna dynamik. Utbildningen måste förena gemensamma regelverk och principer med möjlighet till situationsanpassning. För oss som har i uppgift att utvärdera verksamheten blir utmaningen att hantera denna komplexitet och att försöka få en bild av den ofta mångfacetterade verklighet som formas i mötet mellan en forskarutbildnings formella förutsättningar och de mer informella och unika villkor som präglar vardagen verksamheten vid ett lärosäte.

Mot denna bakgrund kan vi i bedömargruppen konstatera att Utbildningsvetenskapliga fakulteten vid Göteborgs universitet gjort mycket för att underlätta vårt utvärderingsarbete. Fakulteten har utvecklade system för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling som innehåller såväl instruktioner för hur utvärderingar ska genomföras som förslag på bedömningskriterier. Vi har därtill försetts med omfattande dokumentation om forskarutbildningen i fråga; från styr- och kursdokument till doktoranders individuella studieplaner och resultatet från en doktorandenkät. Platsbesöket i början av mars var välorganiserat och gav oss möjlighet att samtala med såväl forskarstuderande, alumner som företrädare för Institutionen för kost- och idrottsvetenskap och ledningen för den Utbildningsvetenskapliga fakulteten. Vår bedömning nedan baseras följaktligen på ett brett och varierat underlag. Våra slutsatser och rekommendationer görs dock med förbehållet att en extern granskning av detta slag måste ha som mål att skapa en helhetsbild av en forskarutbildning snarare än ingående granskning av utbildningens enskilda delar. Vi har träffat och haft givande samtalat med ett urval av doktorander, alumner och handledare – men vi har inte träffat alla som ingår i verksamheten.

I bilaga 1 och 2 redovisas det underlag som ställts till bedömargruppens förfogande samt programmet för platsbesöket den 1–2 mars.

Det finns ett antal universella kriterier som kan användas för att bedöma kvalitet i utbildning, men antalet kriterier blir färre och svåra att tillämpa när det är forskarutbildning som ska bedömas. Jämfört med utbildning på lägre nivå är en utbildning på forskarnivå i större utsträckning förankrad i ontologiska och epistemologiska traditioner och en bedömning av sådana utbildningar kan inte genomföras utan att de som genomför bedömningen har en viss kunskap om, och en viss acceptans för, dessa traditioner. Detta blir särskilt utmanande vid bedömningar av forskarutbildningar i idrottsvetenskap eftersom sådana doktorandprogram i vissa fall kan rymma både naturvetenskap, samhällsvetenskap och humaniora. Utbildningen på forskarnivå i idrottsvetenskap vid Utbildningsvetenskapliga fakulteten, Göteborgs universitet är ett bra exempel på en sådan mångvetenskaplig utbildning. I likhet med andra institutioner som erbjuder forskarutbildning inom idrottsvetenskap har utbildningen vid Göteborgs universitet utvecklat ett relativt pragmatiskt utbud

där studenten ges möjlighet att göra adekvata val och där handledaren kan spela en mycket viktig roll.

Nedan följer vår bedömning. Även om redogörelsen i stor utsträckning tar utgångspunkt i de instruktioner för hur utvärderingar av forskarutbildningar ska genomföras vid Göteborgs universitet, har vi tagit oss friheten att delvis frångå den "mall" för utlåtande som vi tilldelats. Vi har uppfattat denna mall som ett värdefullt stöd i vår bedömning, men vi har samtidigt månat om en bedömargrupps rätt att självständigt utforma sin bedömning.

Dispositionen är följande. Vi inleder med att presentera våra övergripande slutsatser. Mot denna bakgrund lyfter vi därefter upp ett antal frågor eller teman som aktualiserats under utvärderingens gång. I denna senare del ges även en del rekommendationer för framtiden.

Bedömargruppen övergripande slutsatser

Vår övergripande bedömning att forskarutbildningen i idrottsvetenskap vid Göteborgs universitet håller hög kvalitet. Vi baserar denna bedömning på framför allt tre slutsatser, vilka även är att betrakta som utbildningens främsta styrkor.

- Forskarutbildningen har en tydlig och väl genomtänkt utbildningsstruktur

Forskarutbildningen beskrivs och regleras i en allmän studieplan (ASP) som är tydlig och som bygger på en väl avvägd progression från licentiat- till doktorsexamen. Utbildningens mål harmonierar väl med högskoleförordningens examensmål. För varje forskarstuderande finns även en individuell studieplan (ISP) som reglerar relationen mellan doktorand och utbildning (finansiering, handledning, kurser etc). Den individuella studieplanen avslutas med frågor om hur den forskarstuderande ska förverkliga utbildningens examensmål. Detta skapar en tydlig koppling mellan varje doktorands specifika avhandlingsprojekt och forskarutbildningens examensmål.

Forskarutbildningen i idrottsvetenskap regleras även av regelverk och policys som antagits av Göteborgs universitet och av Utbildningsvetenskapliga fakulteten. Här ingår både generella regelverk för utbildning på forskarnivå ("doktorandregler") och särskilda policys för seminariebehandling av avhandlingsavsnitt i forskarutbildningens olika faser (planeringsseminarium, mittseminarium och slutseminarium). Vår allmänna bedömning är att dessa regelverk är genomtänkta och att de utgör ett viktigt stöd för både forskarstuderande och för de personer som ansvarar för forskarutbildningar.

Forskarutbildningen har dessutom systematiska system för uppföljning och kvalitetssäkring. På individnivå sker uppföljning främst i doktorandens individuella studieplan samt i årliga uppföljningssamtal dels mellan forskarstuderande och handledare, dels mellan forskarstuderande och studierektor. Utvecklingen i avhandlingsarbetet följs upp konkret genom den kollegiala granskning som sker när avhandlingstexter seminariebehandlas. På utbildningsnivå sker uppföljning främst genom periodiskt återkommande utvärderingar med externa granskare. Det finns även ett gemensamt handledarkollegium för de medarbetare på Institutionen för kost- och idrottsvetenskap som handleder forskarstuderande, men enligt uppgift är kollegiets möten få och dess betydelse för uppföljning följaktligen oklart.

- Forskarutbildningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund

Enligt vår bedömning har lärarna adekvat ämnesmässig och högskolepedagogisk kompetens. I uppgifter om nuvarande doktorander listas sammanlagt 15 personer som handledare. Antalet lärare och forskare kan anses stå i proportion till utbildningens omfattning och innehåll. Alla huvudhandledare, och merparten av övriga handledare, har genomgått handledarutbildning. Med ett undantag är samtliga huvudhandledare är dessutom seniora forskare (minst docent).¹

En granskning av de kursrelaterade dokument som vi i bedömargruppen fått ta del av, visar att utbildningens obligatoriska kurser i huvudsak baseras på vetenskapliga artiklar eller läromedel på forskarnivå. I vissa kurser, till exempel kursen *Aktuell forskning inom ämnet* (5 hp), saknas explicita kurslistor. Däremot stadgas att kurslitteraturen ska bestå av aktuella avhandlingar inom ämnesområdet samt vetenskapliga artiklar.

Ett ytterligare mått på utbildningens vetenskapliga grund är själva genomströmningen av doktorander, det vill säga att resultatet av de forskarstuderandes arbete prövas och godkänns i en extern granskningsprocess.

- Forskarutbildningen i idrottsvetenskap sätter doktorandens lärande i centrum

Samtal med både doktorander och alumner vittnar om att forskarutbildningen i idrottsvetenskap präglas av ett starkt handledarengagemang. Detta styrks även i den doktorandenkät som genomförts inom ramen för denna kvalitetsutvärdering av forskarutbildningen. I en sammanställning av svaren konstateras att samtliga doktorander som besvarat enkäten är mycket nöjda med det stöd och den handledning de får.² I vårt samtal med handledare under platsbesöket påtalat också betydelsen av god kommunikation och att lära känna varje forskarstuderande som unika individer och personligheter. Detta indikerar sammantaget att forskarutbildningen utgör en god utbildningsmiljö där de forskarstuderande får stöd och möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar.

På direkta frågor om hur utbildningen rent konkret sätter doktorandens lärande i centrum, framhöll både de forskarstuderande själva och deras handledare att utbildningens kursdel innehåller 50 högskolepoäng som är fria och som därmed kan användas för exempelvis individuella läskurser eller för kurser vid andra lärosäten. Utnyttjandet av dessa fria kurspoäng beslutas i samråd mellan doktorand och handledare och innebär att den enskilde doktoranden får möjlighet att påverka sin utbildning.

En ytterligare indikation på att forskarutbildningen sätter doktorandens lärande i centrum är att varje forskarstuderande är knuten till någon av institutionens idrottsvetenskapliga forskningsmiljöer eller till en nationell forskarskola.

Bedömargruppens reflektioner och rekommendationer

Med utgångspunkt i att forskarutbildningen som helhet håller hög kvalitet kommer vår bedömning nu att inriktas på ett antal specifika frågor och frågor som aktualiserats under utvärderingens gång. Vi

¹ Att en av huvudhandledare inte har docentkompetens är ett avsteg från fakultetens specifika reglerna för utbildning på forskarnivå.

² Texten *Kommentarer bedömningsunderlag Idrottsvetenskap – doktorand Petter Wiklander*.

menar inte att dessa teman nödvändigtvis ska uppfattas som svagheter. Snarare är det frågor eller områden som behöver diskuteras och eventuellt utvecklas.

En bred forskarutbildning i idrottsvetenskap – en styrka och en utmaning

Ett viktigt kännetecken för forskarutbildningen i idrottsvetenskap vid Göteborgs universitet är att den utgår från en bred definition av idrottsvetenskap. I den allmänna studieplanen stadgas följande:

Idrottsvetenskap är ett ämne på forskarnivå med fokus på idrott, motion och fysisk aktivitet ur ett tvärvetenskapligt perspektiv. Idrottsvetenskap innefattar studier av kroppen och den idrottande och fysiskt aktiva individen, idrottskulturens utveckling i samhället och idrott som ett samlingsbegrepp för elit-motions- och upplevelseidrott samt friluftsliv och rekreation. Utgångspunkten tas i att fysisk aktivitet och idrottsaktiviteter kan främja hälsa och välbefinnande, prestation och estetisk upplevelse.

Forskarutbildningen i idrottsvetenskap vid Institutionen för kost- och idrottsvetenskap täcker således både naturvetenskapliga (medicinska) som samhällsvetenskapliga dimensioner. Denna tvärvetenskapliga ambition är därefter accentuerad rent organisatoriskt av att forskningsmiljön innehåller tre skilda forskargrupper: Fysisk aktivitet, hälsa och prestation (PAHP), Sports Coaching and Physical Education (SCoPE) och Hälsopromotion³. Av dessa har PAPH en naturvetenskaplig profil medan SCoPE har en samhällsvetenskaplig/utbildningsvetenskaplig profil. Forskargruppen Hälsopromotion förenar både idrotts- och kostvetenskap och naturvetenskap/samhällsvetenskaplig/utbildningsvetenskap.

Att förena naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga perspektiv och vetenskapliga metoder inom en gemensam forskarutbildning är både en styrka och en utmaning. Styrkan ligger i möjligheten att främja fler- och tvärvetenskap; att utbilda framtida forskare med förståelse för ett forskningsområdes komplexitet och mångfald, som kan verka över disciplinära gränser samt kombinera metoder och teorier från olika vetenskapliga traditioner. Utmaningen ligger i att hantera och förena de ofta stora skillnader i vetenskapliga förhållningssätt och arbetsformer som kännetecknar natur- respektive samhällsvetenskap. Riskerna finns alltid att tvärvetenskapliga synergieffekter uteblir och att de olika forskargrupper snarare utgör isolerade och autonoma entiteter inom ramen för en gemensam forskarutbildningen.

I vår utvärdering av forskarutbildningen i idrottsvetenskap har följaktligen den breda definitionen av idrottsvetenskap, tvärvetenskapliga ambitioner samt relationen mellan PAPH och SCoPE varit central. Vi har velat förstå i vilken utsträckning som doktorander i idrottsvetenskap upplever att de ingår i en gemensam tvärvetenskaplig utbildningsmiljö eller om deras tillhörighet i PAPH respektive SCoPE snarare skapar åtskillnad i synsätt och vetenskapliga arbetsformer.

Vårt intryck är lite blandat. Å ena sidan finns det tydliga inslag av tvärvetenskap i både institutionen och i forskarutbildningen i idrottsvetenskap. Redan det faktum att institutionen bedriver forskning i både kost och idrottsvetenskap är ett spännande exempel på att föra samman olika forskningsfält

Tre av de forskarstuderande i idrottsvetenskap ingår vid tiden för utvärderingen i denna forskning och i SCoPE. För denna forskningsinriktning finns dessutom en forskarutbildning i kostvetenskap, som inte ingår i denna utvärdering.

inom ramen för ett bredare folkhälsoperspektiv. Vid platsbesöket berättade även forskare vid institutionen om tvärvetenskapliga forskningsprojekt som bedrivs. En granskning av de forskarstuderandes avhandlingsämnen vittnar också om att tvärvetenskapliga ansatser förekommer och (i viss omfattning) att handledare med olika disciplinär bakgrund samarbetar.

Å andra sidan finns det även inslag som indikerar att forskarmiljöerna PAPH och SCoPE i praktiken delar upp doktorandgruppen i en mer naturvetenskaplig respektive samhällsvetenskaplig del. Till saken hör att forskarmiljöerna inte enbart tar sin utgångspunkt i olika vetenskapliga traditioner och att handledarna i normalfallet hämtas från den forskargrupp som doktoranderna tillhör. Forskarmiljöerna, inklusive de forskarstuderande, är även lokaliserade på olika platser i Göteborg. Hur detta påverkar tillvaron för de forskarstuderande är svårt att avgöra. Vi bad att få träffa doktorander från båda forskargrupper, men detta visade sig av olika skäl inte vara möjligt under platsbesöket. Våra samtal med både doktorander och alumner gav dock intrycket av att de forskarstuderande som tillhör PAPH respektive SCoPE har förhållandevis begränsade kontakter med varandra – och att det fanns ett intresse hos doktoranderna att öka inslaget av tvärvetenskap i utbildningen.

Mot denna bakgrund är vår bedömning följaktligen att institutionens strategiska satsning på ett brett idrottsbegrepp och tvärvetenskap är positiv, men att den förtjänar att förstärkas ytterligare i forskarutbildningen i idrottsvetenskap.

Ett sätt för att Institutionen för kost- och idrottsvetenskap att stärka tvärvetenskap och ett brett idrottsvetenskapligt perspektiv i forskarutbildningen är att utveckla systemet med egna kurser i idrottsvetenskap. För närvarande ges endast en obligatorisk introduktionskurs med direkt idrottsvetenskapligt innehåll, kursen "Aktuell forskning inom ämnet" (5 hp). I denna kurs ska de forskarstuderande kritiskt granska tre aktuella idrottsvetenskapliga avhandlingar för att därigenom få "förståelse för metoder som används inom forskningsområdet och värdera och identifiera aktuella avhandlingar inom forskarutbildningsämnet". Därutöver kan de forskarstuderande utnyttja sina fria kurspoäng på sammanlagt 50 hp för att ytterligare fördjupa sig i idrottsvetenskapliga frågor. Kurserna kan dock även användas till annat av relevans för deras avhandlingsarbete.

Den rådande kursstrukturen har förtjänsten att doktoranderna får stort inflytande att själva styra över vilka frågor och teman man vill fördjupa sig i. Denna frihet sker dock på bekostnad av att institutionen missar en strategisk möjlighet att stärka doktorandernas kunskap och förståelse för idrottsvetenskap som ett fler- och tvärvetenskapligt forskningsområde. Vårt råd till institutionen är därför överväga att öka inslaget av obligatoriska kurser i idrottsvetenskap, förslagsvis från dagens 5 hp till 15 hp (2 x 7,5 hp). Utnyttja därefter dessa kurser för att utforma ett mer ambitiöst kurspaket som både speglar den egna institutionens unika forskningsprofil och idrottsvetenskap som ett tvärvetenskapligt kunskapsfält innehållande både naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga vetenskapstraditioner. Använd den vetenskapliga kompetens som finns i de egna forskargrupperna. Uppmuntra dessutom doktorander från PAPH och SCoPE att läsa tillsammans vilket kan stärka deras känsla av samhörighet och förståelse för frågeställningar och perspektiv utanför det egna avhandlingsområdet.

Det ska tilläggas att en utökad introduktionskurs i idrottsvetenskap är något som diskuterats och efterfrågats av forskarstuderande och alumner. Vid platsbesöket framkom att både tidigare och

nuvarande doktorander visserligen uppskattar möjligheten att kunna sina välja kurser, men att de gärna sett fler kurser från den egna institutionen – och ett ökat inslag av tvärvetenskap.

Om utbildningens samhällsrelevans och vikten av karriärrådgivning

De flesta som genomgått utbildningen har fått arbete inom akademien och inom fältet. Utbildningen är i stor utsträckning en väg till universitetssektorn. Doktorander och doktorsalumner anger att de haft ett karriärrådgivande samtal med sina handledare men institutionsledningen menar att systematik kring karriärplanering saknas. Med den samhällsrelevans som utbildningen har kan man tänka att den verka för strukturer som också banar väg utanför den akademiska. Enligt vår bedömning kan starkare systematik kring karriärplanering öka relevansen av utbildningen. Detta blir också ett sätt att återinföra relevant omvärldsobservation och input till utbildningen.

Om doktoranders lika möjligheter till institutionstjänstgöring

För forskarstuderande kan s.k. institutionstjänstgöring, exempelvis att undervisa eller handleda studenter, vara en möjlighet att både förlänga studietiden och att skaffa sig värdefulla erfarenheter av arbete inom akademien. Vid platsbesöket framkom att vissa forskarstuderande och alumner hade stor erfarenhet av framför allt undervisning under sina doktorandstudier, medan andras erfarenheter var mer begränsade. Detta väcker frågor om likvärdighet i hanteringen av doktoranders institutionstjänstgöring. Vi är medvetna om att doktoranders intresse av att undervisa, handleda etcetera kan variera. De kan ha olika utbildningsbakgrund som gör dem mer eller mindre lämpliga att genomföra olika undervisningsmoment. Detta förtar emellertid inte att alla forskarstuderande bör i möjligaste mån beredas likvärdiga möjligheter till institutionstjänstgöring och att hanteringen av doktoranders olika institutionsuppdrag även bör vara transparent och baserad på systematiska principer.

Om forskarstuderandes deltagande i internationella forskningsmiljöer

Internationalisering är sedan länge ett självklart och viktigt inslag i all akademisk verksamhet. Kontakter och samarbeten med internationella forskningsmiljöer stärker kvaliteten i forskning och främjar samtidigt den enskilde forskarens möjlighet till karriär och utveckling. Därmed är internationalisering även ett viktigt inslag i en forskarutbildning.

I den allmänna studieplanen för forskarutbildningen i idrottsvetenskap stadgas lärandemålet att en doktorand efter genomgången utbildning ska:

”...visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt.”

Målet innebär att en doktorand förväntas att åtminstone någon gång under sin utbildning göra en presentation vid en internationell konferens. Vidare påpekas i studieplanen att forskarstuderande kan använda sina fria kurspoäng för utbildningar vid utländska lärosäten och att man även kan tillgodoräknande poäng för presentationer vid internationella konferenser. I doktorandernas individuella studieplaner finns även en särskild kolumn för ”planerade och avklarade aktiviteter inklusive internationellt deltagande”. Alla dessa inslag är bra och innebär att en viss grad av internationalisering är obligatorisk i forskarutbildningen.

Vid platsbesöket var internationalisering ett viktigt tema. Vårt allmänna intryck var att detta uppfattades som en självklar och viktig fråga hos både forskare och institutionsledning, men att systematiska internationaliseringsstrategier saknades i forskarutbildningen förutom minimikravet att en doktorand ska delta på åtminstone en internationell konferens. Mot denna bakgrund anser vi i bedömargruppen att både systematiken och vikten av internationalisering bör stärkas i forskarutbildningen. Detta kan göras på många och skilda sätt. Det kan handla om att forskarstuderande uppmuntras att etablera egna internationella kontakter, att vistas periodvis vid utländska lärosäten, läsa internationella kurser eller medverka i internationella forskningsprojekt. Det kan även handla om att forskare och forskarstuderande från andra länder deltar i forskningsverksamheten i idrottsvetenskap vid Göteborgs universitet. Kanske kan doktoranderna ha experthandledare från utländska lärosäten? Det kan även handla om att internationalisering lyfts fram som ett viktigt tema i handledningssamtal och i möten mellan doktorand och studierektor. Det kan också ske genom internationella utlysningar av doktorandtjänster.

Vi inser att mycket av det vi beskriver ovan redan till vardags i samtal mellan doktorand och handledare. Vi vet likaså att forskningsmiljöerna i idrottsvetenskap vid Göteborgs universitet har utvecklade internationella nätverk som ofta kommer de forskarstuderande till del. Det vi efterlyser är en systematik i internationaliseringsfrågor som säkerställer att alla forskarstuderande får likvärdiga möjligheter och likvärdig information.

Det kan i detta sammanhang nämnas att Utbildningsvetenskapliga fakulteten sedan 2021 antagit en "Internationaliseringsagenda" som innehåller konkreta förslag i syfte att stärka doktoranders internationella erfarenheter. Ett förslag är att de ansvariga för forskarutbildning ska inventera om kurser även kan erbjudas internationella studenter. Vidare föreslås ett korttidsmobilitetsprogram med minst två veckors vistelse för doktorander vid internationell forskningsmiljö som en del av utbildningen. Vi i bedömargruppen välkomnar dessa tankar som konkreta insatser vilka väsentligt kan stärka internationaliseringen av en forskarutbildning.

Om forskarskolor och samverkan på nationell nivå

De alumner och forskarstuderande som vi träffat är alla positiva till sin utbildning. Deras redogörelser och erfarenheter skiljer sig dock åt. Vårt intryck är att utbildningen delvis skiljer sig åt mellan 1) de forskarstuderande som är antagna i enlighet med den ordinarie utbildningsplanen, 2) de som ingår i en forskarskola och 3) de som är s.k. "industridoktorander" (med anställning hos en annan arbetsgivare). Här bör det understrykas att vi endast talat med ett begränsat antal personer, men den bild som framträder är att framför allt systemet med forskarskolor har flera styrkor. För det första leder det till att doktoranderna ingår i en större grupp av forskarstuderande och forskargrupper vid flera lärosäten som studerar frågor av gemensamt intresse. För det andra har forskarskolor särskilda kurser, vilket uppskattats av de doktorander vi samtalat med. Även om de visserligen uppskattar friheten att kunna påverka vilka kurser de ska läsa, kan det ibland kännas betungande att själv behöva söka upp lämpliga kurser.

Vårt allmänna intryck är den frihet och det egenansvar som präglar forskarutbildningen i idrottsvetenskap både är en styrka och en utmaning. Styrkan ligger i stora möjligheter för doktorander att påverka valet av kurser. Utmaningen är att frihet även kan skapa en känsla av isolering. För de doktorander som ingår i en forskarskola verkar detta dilemma få en naturlig lösning genom kurser och seminarier i samverkan med forskarutbildningar och forskarstuderande på andra

lärosäten. Men övriga doktorander? Vårt råd till de ansvariga för forskarutbildningen i idrottsvetenskap, framför allt studierektor och huvudhandledare, att bevaka denna problematik för doktorander som inte tillhör en forskarskola. Vad kan göras för att stödja dessa doktoranders möjligheter att etablera motsvarande nätverk med forskarstuderande och forskarutbildningar på andra lärosäten?

Om volym i forskarutbildningen

Slutligen vill vi i bedömargruppen understryka vikten av att en forskarutbildning har ett tillräckligt antal doktorander som dessutom är väl fördelade över utbildningens olika faser. Dynamiken i en forskarutbildning främjas av ett kontinuerligt flöde av doktorander som disputerar och nya som antas. Att fastställa hur många som bör vara antagna på en forskarutbildning är knappast möjligt. Ett rimligt mål bör dock vara att ha en tillräckligt stor grupp av aktiva doktorander för att de ska kunna stötta och lära av varandra i forskningsseminarier och forskarutbildningskurser. Betydelsen för en doktorand att få utgöra en del i ett kollektiv av andra forskarstuderande kan knappast överskattas, både utbildningsmässigt och socialt.

Vi är väl medvetna om att varje forskarstuderande som antas innebär ett stort ekonomiskt åtagande för en fakultet och en institution. Denna kostnad måste dock ställas mot de värden som skapas av välfungerande forskarutbildningar med en tillräckligt stor grupp av aktiva doktorander. En sådan grupp främjar både doktorandernas egen utveckling och de forskningsmiljöer som finns vid en institution. Vi säger detta eftersom begränsade ekonomiska resurser är en realitet vid många lärosäten och att det ständigt finns en risk att nyintag av doktorander prioriteras ned till förmån för andra strategiska satsningar. Vi avslutar därför vårt utlåtande med den allmänna rekommendationen att alltid värna om forskarutbildningens roll, storlek och betydelse i fakultetens och/eller institutionens långsiktiga forskningsstrategier. En möjlig åtgärd skulle kunna vara att institutionen tog ett långsiktigt och principiellt beslut om ett årligt intag av minst två nya forskarstuderande. En sådan satsning vore positiv både för forskarutbildningen i idrottsvetenskap och – i förlängningen – för hela svensk idrottsforskning.